

**AKADEMIA
OBRONY NARODOWEJ**

1

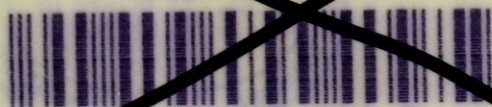
Płk prof. dr hab. Stanisław KOZIEJ

POLSKA POLITYKA OBRONNA

59726

~~Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej~~

~~S/1795~~

~~55-001795-001-0~~

WARSZAWA

SIERPIEŃ

1992

Niepodległych Państw na obszar naszego kraju. W razie skrajnie niebezpiecznego rozwoju sytuacji politycznej na terytorium byłego ZSRR, wojska te mogą być gwałtownie ściągane do kraju nawet przez różnych dysponentów. Mogłoby to wiązać się z niekontrolowanym przemarszem przez nasze terytorium mas wojska, przy czym z pewnością wojska trudnego w dowodzeniu, a nawet zrewoltowanego. Nie można nawet wykluczyć ewentualności wzajemnych starć zbrojnych między poszczególnymi zgrupowaniami.

Polska - jako członek ONZ, KBWE i w dalszej perspektywie po włączeniu się w struktury wspólnego bezpieczeństwa /NATO, euroatlantycki system bezpieczeństwa/ - może także uczestniczyć w jakiejś formie w likwidacji konfliktów wojennych poza swoimi granicami /w Europie lub poza kontynentem europejskim/, w życiowo ważnych dla całej wspólnoty rejonach. Obszar Polski może być w takiej sytuacji obiektem wzmożonego oddziaływania terrorystycznego.

II. PROGRAM PRZECIWSZTAWIANIA SIĘ ZAGROŻENIOM WOJENNYM

1. Zapobieganie konfliktom wojennym

Za najlepszą strategię obronności Polska uznaje zapobieganie konfliktom wojennym. Dlatego opowiadamy się za działaniami zmierzającymi do zbudowania w przyszłości euroatlantyckiego systemu wspólnego bezpieczeństwa, który bazując na pozytywnych doświadczeniach Europy Zachodniej, objąłby wszystkie państwa uczestniczące w procesie KBWE. System ten powinien być tak skonstruowany, powiązania między jego uczestnikami powinny mieć taki charakter, aby każda próba naruszenia wspólnie uznanego za pożądany stan rzeczy spotykała się natychmiast z przeciwdziałaniem pozostałych państw i systemu w całości.

potencjalne zagrożenie czterema rodzajami konfliktów wojennych
/szkie nr 2/:

Na pierwszym miejscu należy postawić potencjalne zagrożenie lokalnym, ograniczonym konfliktem wojennym, głównie na tle sprzeczności narodowościowych. Może on być próbą militarnego rozstrzygnięcia spornego problemu metodą tworzenia faktów dokonanych, przez przeprowadzenie błyskawicznej i na ograniczoną /co do sił i przestrzeni/ skalę akcji zbrojnej. Inwazja taka może oczywiście mieć na celu aneksję części terytorium Polski, lecz bardziej prawdopodobne mogą być rajdy lądowe lub powietrzno-lądowe będące jedynie próbą czasowej zbrojnej interwencji na rzecz mniejszości narodowej w Polsce lub też reakcją zewnętrzną na swoje wewnętrzne problemy z mniejszością polską. Konflikt taki charakteryzować się może szczególnym znaczeniem obustronnie prowadzonych różnorodnych działań specjalnych oraz bardzo zmiennym nasileniem działań zbrojnych. Mogą one mieć charakter dywersji, potyczek przygranicznych aż do operacji na pełną skalę włącznie. W rozstrzyganiu tego typu konfliktów, we wszystkich ich fazach, a zwłaszcza w fazie początkowej i końcowej, bardzo istotną rolę mogą odegrać zabiegi dyplomatyczne.

Bardzo mało prawdopodobne, choć nie dające się w pełni wykluczyć, jest zagrożenie wojną na dużą skalę w obronie w ogóle istnienia Polski. Byłaby to wojna o dużym natężeniu, angażująca totalnie cały naród i jego potencjał materialno-duchowy, w tym potencjał militarny. Wojna taka charakteryzowałaby się działaniem w warunkach zdecydowanej przewagi przeciwnika oraz zbrojnego oddziaływania jednocześnie na całe terytorium kraju.

Specyficzny rodzaj potencjalnego zagrożenia dla Polski stwarza fakt pobytu wojsk poradzieckich w Polsce i w Niemczech. Może to grozić przeniesieniem wewnętrznego konfliktu we Wspólnocie

państwa w nim uczestniczące. Sprzeczności między tymi państwami byłyby zatem rozstrzygane wewnątrz systemu, z pomocą, a w razie konieczności pod presją innych państw - członków tego systemu.

Główną rolę w kształtowaniu nowej, przyszłej Europy i systemu wspólnego bezpieczeństwa ogólnoeuropejskiego odgrywać będą bez wątpienia: USA, państwa i organizacje zachodnioeuropejskie /EWG, NATO/ oraz proces KHEW. Obszarem najbardziej istotnych i intensywnych przeobrażeń będzie zaś Europa Wschodnia i Środkowa. Szczególne znaczenie dla Polski będzie mieć krystalizowanie się sytuacji polityczno-militarnej bezpośrednio za wschodnią granicą.

Niezależnie od kierunku i tempa rozwoju sytuacji polityczno-militarnej nadal istnieć będą w Europie potencjalne źródła napięć politycznych, mogące wywołać kryzysy grożące przekształceniem się w konflikty wojenne. Polska nie traktuje żadnego ze swoich sąsiadów, ani też żadnego innego państwa, jako wroga, celowo przygotowującego się do zbrojnej z nami rozprawy. Nie możemy jednak nie uwzględniać obiektywnych, niezależnych nawet od woli politycznej poszczególnych państw, przesłanek potencjalnego zagrożenia wojennego.

Te obiektywne przesłanki, typowe właśnie dla Europy Wschodniej i Środkowej, tkwią przede wszystkim w sprzecznościach narodowościowych, w niewygaszonych i co pewien czas odżywających nacjonalizmach. Ujawniają się one zwłaszcza na tle mniejszości narodowych w powstających niezależnych państwach tej części Europy. Napięcia z tym związane mogą być głównym źródłem kryzysów wewnętrznych i międzynarodowych oraz zagrożeń wojennych, w tym zagrożeń dla bezpieczeństwa Polski.

Ocena możliwego rozwoju sytuacji polityczno-militarnej w latach dziewięćdziesiątych wskazuje, że Polska musi uwzględniać

I. OCENA POLITYCZNO-MILITARNYCH WARUNKÓW BEZPIECZEŃSTWA POLSKI W LATACH DZIEWIĘCDZIESIĄTYCH

Jeszcze do niedawna dominującą cechą polityczno-militarnej struktury Europy była jej dwublokowość. Zmiany zainicjowane w Europie Środkowej, w co niewątpliwie istotny wkład wniosła Polska, pociągnęły za sobą ewolucję w skali całej Europy. Najważniejsze znaczenie dla dalszego rozwoju sytuacji polityczno-militarnej w Europie mają niewątpliwie takie ozymniki, jak:

- odrzucenie komunizmu przez państwa środkowoeuropejskie i rozpoczęcie przez nie budowy demokratycznych struktur politycznych i gospodarczych;

- rozpad Układu Warszawskiego i Związku Radzieckiego;

- zjednoczenie Niemiec;

- powstanie nowych, narodowych państw w Europie Wschodniej i Południowej;

- sukcesywne poszerzanie współpracy ogólnoeuropejskiej i euroatlantyckiej oraz dążenie do zdynamizowania instytucji międzynarodowych /ONZ, KBWE, EWG, UZE/.

Analizując obecną sytuację w Europie i dające się zauważyć tendencje jej rozwoju można stwierdzić, że w latach dziewięćdziesiątych Europa będzie najprawdopodobniej zmierzać do osłabienia i eliminowania różnorodnych barier i granic istniejących dotąd między państwami, grupami państw i narodami. Można przewidywać stopniowe ewolucyjne tworzenie jakościowo nowego, euroatlantyckiego systemu wspólnego bezpieczeństwa. O ile poprzednia struktura polityczno-militarna Europy prowadziła do jej dezintegracji, bazowała na wyszukiwaniu lub wręcz tworzeniu przeciwności wewnątrz Europy, to przyszłościowa wizja euroatlantyckiego systemu wspólnego bezpieczeństwa będzie systemem integrującym

suwerennego bytu państwowego w istniejących granicach i przyjętym przez naród systemie ustrojowym. Zakłada się, że obowiązujące w naszym kraju podstawowe zasady i sposoby spełniania tej funkcji zostaną zawarte w doktrynie obronności /obronnej/ Rzeczypospolitej Polskiej. Trwają obecnie prace nad ostatecznym kształtem tej doktryny, która zawierać będzie podstawy polskiej polityki obronnej.

Doktryna będzie konkretyzować postanowienia konstytucyjne w dziedzinie bezpieczeństwa. Naczelny cel przygotowywanej koncepcji doktrynalnej podporządkowany jest polskiej racji stanu, a jej treść bazuje na najwyższych wartościach narodowych, etosie społecznych ruchów demokratycznych i niepodległościowych tworzących nową rzeczywistość oraz uwzględnia polskie realia polityczne, ekonomiczne i militarne. Jako koncepcja prakseologiczna, mająca nakreślać program działania państwa w dziedzinie obronności /bezpieczeństwa/, doktryna ta musi odnosić się do trzech podstawowych składników każdego działania, jakimi są: warunki, cele oraz środki. Dlatego podobnie jak każda inna polityka obronna również nasza musi rozstrzygnąć trzy główne problemy, jakimi są /szkic nr 1/:

- pierwszy - ocena warunków bezpieczeństwa Polski, w tym zwłaszcza sprecyzowanie możliwych zagrożeń wojennych;

- drugi - program /zestaw celów i zadań/ przeciwstawienie się potencjalnym zagrożeniom wojennym, w tym zapobieganie wybuchowi konfliktu wojennego oraz - gdyby to się nie udało - strategiczna koncepcja skutecznego prowadzenia działań wojennych;

- trzeci - ustalenie sił i środków niezbędnych do realizacji powyższego programu, czyli składu i struktury systemu obronnego państwa, w tym zwłaszcza jego sił zbrojnych.

Dalsze rozważania o polskiej polityce obronnej przedstawię w takim właśnie ujęciu.

WSTĘP

Polska dokonuje radykalnej przebudowy ustrojowej we wszystkich sferach życia politycznego, gospodarczego, społecznego, intelektualnego. Dotyczy to w całej rozciągłości także polityki obronnej, a w tym problemów wojskowych. Zmiany te wynikają z ewolucji czynników zewnętrznych i wewnętrznych. Niewątpliwie decydujący wpływ na kierunki, charakter i tempo zmian to, że Polska znajduje się w fazie zmiany dotychczasowego systemu totalitarnego na demokratyczny. Doświadczeń w tym względzie nie ma.

Jest to zadanie i działanie pionierskie. Odczuwamy to na każdym kroku, także w dziedzinie wojskowej.

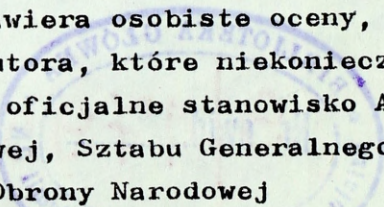
W niniejszym referacie chciałbym podzielić się refleksjami na temat polskiej polityki obronnej. Skupię się przy tym głównie na zagadnieniach wojskowych, chociaż polityka obronna obejmuje dużo szerszy zakres problemów. W Polsce kończymy obecnie intensywne prace koncepcyjne nad przebudową naszego potencjału militarnego. Pracują specjalne komisje, odbywają się różne narady i konferencje naukowe. Wszystko to zmierza do sprecyzowania doktryny bezpieczeństwa państwa oraz nowego modelu sił zbrojnych.

Ponieważ ostateczne decyzje jeszcze nie zapadły, w swoim referacie postaram się przedstawić różne warianty diskutowanych rozwiązań. Będzie to oczywiście moja indywidualna ocena, jednego z oficerów Wojska Polskiego, pracownika naukowego uczelni wojskowej. Niekoniecznie musi odzwierciedlać oficjalne stanowisko naszych władz wojskowych.

Rozpocznę od ogólnego stwierdzenia, że polityka obronna - jako jedna z głównych funkcji każdego państwa - ma na celu zapewnienie bezpiecznego i godnego życia narodu jako całości i wszystkich jego obywateli z osobna oraz zagwarantowanie

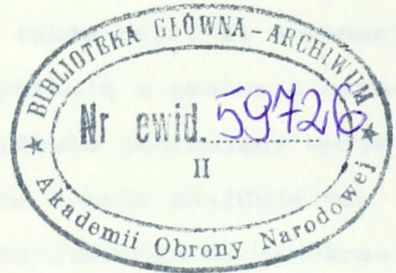

Opracowanie zawiera osobiste oceny, poglądy
i koncepcje autora, które niekoniecznie od-
zwierciedlają oficjalne stanowisko Akademii
Obrony Narodowej, Sztabu Generalnego WP i
Ministerstwa Obrony Narodowej

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

Plk prof.dr hab. Stanisław KOZIEJ

POLSKA POLITYKA OBRONNA

1-2

WARSZAWA

SIERPIEŃ

1992 r

Chcemy uczesnić w tworzeniu takiego systemu przez stopniową integrację z istniejącymi strukturami zachodnioeuropejskimi, w tym EWG i NATO.

Do czasu zbudowania systemu wspólnego bezpieczeństwa Polska będzie prowadziła samodzielną politykę obronną w pełni zgodną z podstawowymi normami prawa międzynarodowego, postanowieniami Karty Narodów Zjednoczonych i innych umów międzynarodowych, w tym postanowieniami Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie. Za szczególne istotne uznajemy kierowanie się zasadami niernaruszalności istniejących w Europie granic, suwerenności, nieingerencji w sprawy wewnętrzne, wyrzeczenia się użycia lub groźby użycia siły. W zapewnieniu bezpieczeństwa chcemy ściśle współpracować z wszystkimi sąsiadami, nie zamierzając jednakże zawikływać bezpośrednich sojuszy militarnych z jednym z sąsiadów przeciwko innemu. Sąsiadką i regionalną /zwłaszcza z Czechami, Słowacją i Węgrami/ współpracę w dziedzinie polityki obronnej traktujemy jako tworzenie lepszych możliwości wspólnego wzięcia się w przyszły euroatlantyczny system wspólnego bezpieczeństwa.

Chcemy rozwijać wielopłaszczyznowe zbliżenie polsko-niemieckie, mogące być jednym z najważniejszych w latach dziesięćdziesiątych czynników sukcesywnego, idącego z zachodu na wschód, i ostatecznego wygaszenia w Europie ognisk potencjalnych zagrożeń wojennych. Za wyjątkowo ważne dla bezpieczeństwa Polski oraz jako istotny wkład w zwiększanie poczucia bezpieczeństwa w całej Europie uznajemy ustanowienie i kształtowanie takich stosunków z odrodzonymi państwami za naszą wschodnią granicą / Ukrainą, Białorusią, Litwą / oraz z Rosją, które zapobiegłyby pojawianiu się groźnych dla pokoju sytuacji konfliktowych.

Za jeden z podstawowych warunków minimalizowania zagrożeń wojennych uznajemy eliminowanie uprzedzeń, obaw, niepewności

i atmosfery wzajemnych podejrzeń w dziedzinie wojskowej, a tym samym wzrost jawności i przez to zaufania międzynarodowego w tej sferze. Opowiadamy się za opracowaniem i przyjęciem przez wszystkie państwa europejskie modelu niekonfrontacyjnej doktryny militarnej, zakładającej zwiększenie poczucia bezpieczeństwa nie tylko danego państwa, ale również bezpieczeństwa ogólnego, zwłaszcza bezpieczeństwa państw sąsiednich.

Popieramy wszelkie inicjatywy rozbrojeniowe, zamierzając aktywnie w nich uczestniczyć. Uważamy za zasadne dążenie do tego, aby liczebność sił zbrojnych państwa europejskiego nie przekraczała 0,5% ludności danego kraju. Za godną rozwijania uznajemy ideę tworzenia wielonarodowych sił zbrojnych. Wyrażamy gotowość utworzenia mieszanych jednostek wojskowych wspólnie z naszymi sąsiadami.

Pragniemy rozwijać ścisłe kontakty wojskowe z wszystkimi zainteresowanymi tym państwami. Opowiadamy się za wzbogacaniem dotychczasowych form wojskowej współpracy naukowej, szkoleniowej, kulturalnej. Jesteśmy zainteresowani wspólnymi konferencjami, wymianą studentów i wykładowców wojskowych, pełnym umożliwieniem wzajemnych kontroli i inspekcji, czy też wreszcie organizowaniem wspólnych manewrów.

W eliminowaniu źródeł potencjalnych konfliktów wojennych dużą rolę przypisujemy innym, poza polityczną i militarną, dziedzinom ludzkiej aktywności. Dążymy do rozszerzenia współpracy ekonomicznej, przeciwstawiamy się stosowaniu dyskryminacyjnych ograniczeń w tej dziedzinie i wykorzystywaniu przewagi gospodarczej do narzucania swej woli innym państwom. Uznajemy, że partnerstwo ekonomiczne na arenie międzynarodowej oraz zdrowa gospodarka rynkowa wewnątrz kraju są istotnymi czynnikami stabilizacji politycznej zmniejszającej bezpieczeństwo konfrontacji militarnej.

Polska opowiada się za ułatwianiem wszelkich kontaktów międzyludzkich, zapewniających swobodny przepływ informacji, przekazywanie doświadczeń, przenikanie kultur, nawiązywanie racjonalnych i emocjonalnych przyjaźni indywidualnych i grupowych, prowadzących do eliminowania uprzedzeń nacjonalistycznych. Uważamy, że w tej dziedzinie główną rolę odgrywać powinny różne organizacje społeczne, kulturalne, naukowe, oświatowe, religijne itp. Ważne zadanie, jakie przed nami stoi, to kształtowanie postaw i postępowania indywidualnego i zbiorowego zgodnych z wartościami ogólnoludzkimi, kształtowanie propokojowej świadomości indywidualnej i społecznej.

2. Koncepcja prowadzenia działań wojennych

Jeśli nie udałoby się zapobiec konfliktowi wojennemu, Polska jest zdecydowana przeciwstawić się każdej próbie agresji, dążąc do rozstrzygnięcia konfliktu za pomocą działań zbrojnych, dyplomatycznych i specjalnych, przy jednoczesnym zapewnieniu ciągłego funkcjonowania państwa i życia narodu w warunkach wojny.

2.1. Zadania sił zbrojnych

Ze względu na zróżnicowanie zagrożeń wojennych różne będą również cele strategiczne i zadania operacyjne sił zbrojnych na wypadek wojny. Poprzednio głównym wyznacznikiem tych zadań było uczestnictwo w Układzie Warszawskim. Zadania operacyjne Wojska Polskiego były częścią zadań koalicyjnego zgrupowania wojsk na teatrze działań wojennych. O ich właściwości przesądzało geostrategiczne usytuowanie Polski w Układzie Warszawskim oraz miejsce naszych sił zbrojnych w jego strukturze militarnej. Najogólniej rzecz biorąc zadania Wojska Polskiego polegały na udziale w potężnej operacji koalicyjnej, charakteryzującej się zmasowanym użyciem wojsk, dużym nasyceniem sprzętu, rozbudowaną infrastrukturą

dominującym znaczeniem czynnika ognia. Nie ulega wątpliwości, że w warunkach samodzielności obronnej - a w przyszłości w ramach systemu wspólnego bezpieczeństwa - taki właśnie model operacji militarnych staje się nieaktualny.

Celem strategicznym Polski w razie lokalnej agresji przeciwnika, dokonanej na jednym z kierunków operacyjnych, będzie jak najszybsze rozstrzygnięcie konfliktu, aby nie dopuścić do długotrwałego wyniszczenia kraju. Dla osiągnięcia tego celu konieczne będzie przeprowadzenie operacji obronno-zaczepeknej, obejmującej zlokalizowanie, zatrzymanie i rozbitcie nieprzyjacielskiego zgrupowania inwazyjnego /rajdowego, desantowego/. Jeżeli będzie to konflikt o małej intensywności zbrojnego oddziaływania ze strony przeciwnika, likwidowanie go może obejmować prowadzenie jedynie działań osłonowych, rajdowych, patrolowych, antyterrorystycznych itp.

W wypadku wojny totalnej z wielkim mocarstwem Polska nie miałaby szans samodzielnego zwycięstwa w otwartej walce zbrojnej. Celem strategicznym byłoby wówczas stawianie jak najdłużej zorganizowanego oporu, aby zadać maksymalne straty agresorowi, zademonstrować determinację obronną i zyskać czas na stosowną kontrakcję międzynarodową. Siły zbrojne w takich warunkach powinny zorganizować obronę strategiczną obejmującą manewrowe operacje obronne sił pierwszego rzutu i bitwę obronną na strategicznej rubieży obronnej. W ostateczności mogą być zmuszone przechodzić do działań nieregularnych i wtopienia się w powszechny ruch oporu całego narodu na terytorium okupowanym przez przeciwnika.

W razie zaistnienia konieczności neutralizowania zagrożenia ze strony wojsk poradzieckich znajdujących się w Niemczech nasze siły zbrojne powinny być gotowe - w zależności od sytuacji i decyzji politycznej - po pierwsze: do zablokowania zachodniej granicy i uniemożliwienia niekontrolowanego wejścia tych wojsk na terytorium

Polski albo też po drugie: do operacyjnego konwojowania zorganizowanych zgrupowań, aby zapewnić ich jak najszybsze i bezkolizyjne przegrupowanie przez obszar kraju. Niezbędne może okazać się także dozorowanie, internowanie, a nawet blokowanie i rozbitcie niektórych zgrupowań, które chciałyby samodzielnie, wbrew decyzjom swoich przełożonych i władz polskich, przebywać w wybranych przez siebie rejonach i miejscowościach.

X Wojsko Polskie w latach dziewięćdziesiątych musi być także gotowe do wydzielenia zgrupowań o różnym składzie do sił międzynarodowych w celu wykonywania różnych zadań operacyjnych poza granicami kraju. Mogą to być misje pokojowe w celu utrzymania pokoju, jak i ekspedycje zbrojne - mające na celu zaprowadzenie pokoju /likwidację konfliktu zbrojnego/.

Także rodzaje zadań operacyjnych stawiają jakościowo nowe wymagania wobec rodzajów i sposobów prowadzenia operacji przez nasze siły zbrojne. Model operacji lat dziewięćdziesiątych musi w swoich podstawowych założeniach być radykalnie odmienny od modelu ukształtowanego przez poprzednią, koalicyjną doktrynę. Zakładała ona prowadzenie dużych "ciężkich" bitew z gigantycznymi pojedynkami ogniowymi, wyniszczającymi nie tylko wojska, ale i terytorium na którym byłyby prowadzone. Dlatego model przyszłej operacji wojsk polskich można umownie określić mianem "operacji o zmniejszonej intensywności ogniowej" albo też "lekką operacją manewrową". Jej myślą przewodnią powinno być maksymalne unikanie - na ile się tylko da - zniszczenia własnego kraju w wyniku działań wojennych; strat w ludności cywilnej, zniszczenia dóbr materialnych i kulturowych narodu. Ideałem, do którego powinno się dążyć, jest ograniczenie skutków działań wojennych prowadzonych na własnym terytorium w miarę możliwości jedynie do sfery militarnej. Tak więc za podstawowe wymagania wobec nowego modelu operacji można

przyjąć /szkie nr 3/:

a/ po pierwsze - maksymalizację efektów operacyjnych, co może wyrazić się bądź to w szybkości likwidacji lokalnego zatargu zbrojnego, bądź to w szybkości i skuteczności neutralizowania zagrożenia ze strony wojsk obcych znajdujących się na naszym terytorium, bądź też wreszcie w długotrwałości zorganizowanego zbrojnego przeciwstawiania się zdecydowanie przeważającemu przeciwnikowi;

b/ po drugie - minimalizację destrukcyjnego wpływu działań zbrojnych na otoczenie /ludność i środowisko/.

W sumie koncepcja lekkiej operacji manewrowej o zmniejszonej intensywności ogniowej zakłada przywrócenie zakłóconej w dotychczasowym modelu harmonii między czynnikami ruchu, ognia i informacji. Poprzednio, w modelu koalicyjnym, wobec uwzględnienia operacji prowadzonych głównie poza terytorium własnego kraju, mógł zdecydowanie dominować czynnik ognia. Teraz już w żadnym wypadku nie możemy szukać rozstrzygnięcia w gigantycznych pojedynkach ogniowych. Zamiast wyniszczających bitew nowy model operacji przewiduje większą liczbę mniejszych, raczej krótkotrwałych starć w postaci przygotowanych w wyniku manewru nagłych, zaskakujących i precyzyjnych uderzeń, zakończonych szybkim wyjściem z walki w celu przeprowadzenia manewru przygotowującego korzystne warunki do kolejnego starcia. Dlatego osnową operacji musi być manewr, mający oczywiście oparcie w silnym oporze wojsk w newralgicznych rejonach oraz uzupełniony precyzyjnym ogniem niszczącym obiekty wojskowe przeciwnika i destrukcyjnym oddziaływaniem informacyjnym /fortel, mylenie, obezwładnianie radioelektroniczne itp./ na jego systemy informacyjne / dowodzenia, rozpoznania, WRE i łączności/.

2.2. Zadania pozamilitarne

Oczywiście równoległe ze zbrojnym przeciwstawianiem się agresji zakładamy zintensyfikowanie w czasie wojny polskiej polityki zagranicznej mającej na celu doprowadzenie do rozstrzygnięcia trwającego konfliktu. Główną w tym rolę odgrywać będzie dyplomacja skoordynowana z międzynarodową działalnością w sferze ekonomicznej i militarnej. Polska odwoływać się będzie przede wszystkim do ogólnoświatowych i europejskich organizacji i autorytetów międzynarodowych, do państw zaprzyjaźnionych, do międzynarodowej opinii publicznej w celu obiektywnego osądzenia zaistniałej sytuacji i zyskania wymiernej pomocy w jej rozwiązaniu. Zamierzamy również cały czas szukać możliwości wygaszenia konfliktu w bezpośrednich kontaktach dyplomatycznych z przeciwnikiem. Oczekujemy, że może to być skuteczne postępowanie, zwłaszcza w warunkach lokalnego konfliktu wojennego, o zmiennym /"falującym"/ nasileniu działań zbrojnych, a także w neutralizowaniu zagrożenia ze strony wojsk obcych znajdujących się na naszym terytorium.

Wśród pozazbrojnych form oddziaływań na przeciwnika w czasie wojny szczególną rolę odgrywa wywiad i działania sił specjalnych. Zdobywanie wyprzedzająco informacji o przeciwniku, o jego siłach i zamiarach, oraz dezorganizowanie jego działań, osłabianie od wewnątrz jego woli i możliwości prowadzenia wojny - są niewątpliwie ważnymi czynnikami strategicznymi, mogącymi w istotny sposób wpłynąć na przebieg i rezultaty zmagañ wojennych z agresorem.

W celu zapewnienia funkcjonowania państwa i życia narodu w warunkach wojny konieczna będzie realizacja trzech podstawowych grup zadañ:

- a/ ochrona ludności i struktur państwa;
- b/ organizowanie wsparcia sił zbrojnych;

c/ organizowanie zaspakajania materialnych i duchowych potrzeb ludności.

Ochronę ludności i struktur państwa w czasie wojny zapewnia się poprzez przeciwdziałanie penetracji wywiadowczej i sił specjalnych przeciwnika, egzekwowanie przestrzegania prawa i postanowień odnośnych władz administracyjnych i wojskowych, likwidowanie skutków działań wojennych /obrona cywilna/.

Organizowanie wsparcia sił zbrojnych obejmuje zwłaszcza wsparcie administracyjne uzupełniania ich żołnierzami rezerwy i poborowymi, zaopatrywanie w sprzęt techniczny i środki materiałowe, obsługę sprzętu technicznego, pomoc medyczną, wszelkiego rodzaju posługi duchowe i wsparcie moralne.

Organizowanie zaspokajania materialnych i duchowych potrzeb ludności w warunkach wojny wymagać będzie przede wszystkim czuwania nad wielkością i asortymentem produkcji dóbr podstawowego użytku, stosownej do sytuacji w kraju dystrybucji tych dóbr, przestawienia gospodarki na tory wojenne, prowadzenia działalności informacyjnej i kulturalnej integrującej naród wokół realizacji podstawowych zadań czasu wojennego.

III. SYSTEM OBRONNY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

W celu przeciwdziałania zagrożeniom wojennym w czasie pokoju i realizacji zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych zadań wojennych utrzymuje się i rozwija na czas zagrożenia i wojny system obronny Rzeczypospolitej Polskiej. Jego głównym elementem są siły zbrojne. Wyróżnić można ponadto szereg pozamilitarnych ogniw obronnych oraz system kierowania obronnością.

1. Siły zbrojne

Nowa treść zadań operacyjnych Wojska Polskiego oraz inne niż poprzednio przyjmowaliśmy warunki ich realizacji wymagają bardzo

istotnych zmian w siłach zbrojnych. Dlatego trwają u nas intensywne prace nad nowym modelem wojska. Planuje się zmniejszenie jego liczebności oraz przeobrażenia strukturalne, przesunięcia dyslokacyjne, modernizację techniczną.

Stosownie do umów międzynarodowych, zmieniających się potrzeb operacyjno-strategicznych oraz możliwości ekonomicznych kraju przewidujemy, że w połowie lat dziewięćdziesiątych liczebność Wojska Polskiego zostanie ograniczona do 250 tysięcy żołnierzy w czasie pokoju. Osobiście oceniam, że w razie korzystnego rozwoju sytuacji międzynarodowej i utworzenia euroatlantyckiego systemu wspólnego bezpieczeństwa liczebność sił zbrojnych w każdym kraju europejskim może być zmniejszona do 0,3-0,5% ludności danego kraju. Oznaczałoby to, że u progu XXI wieku Polska mogłaby posiadać armię liczącą około 150 tysięcy żołnierzy.

W latach dziewięćdziesiątych będziemy musieli również przeprowadzić istotną reorganizację sił zbrojnych na szczeblach operacyjnych. Dotychczasowa struktura naszego wojska podporządkowana została bowiem wymaganiom koalicyjnym Układu Warszawskiego. Do udziału w dużej koalicyjnej operacji na Zachodnim Teatrze Działań Wojennych mieliśmy tworzyć wyższy związek operacyjny w postaci frontu, składającego się z dwóch armii ogólnowojskowych i korpusu zmechanizowanego oraz związków i jednostek lotniczych, obrony powietrznej i innych rodzajów wojsk. Marynarka Wojenna miała działać w ramach Zjednoczonej Floty Bałtyckiej. Terytorium kraju podzielone zostało na trzy okręgi wojskowe, przy czym zdecydowaną większość sił zbrojnych rozmieszczono w zachodniej i północnej części kraju. Całość sił zbrojnych była przygotowana do działania wyłącznie na zachodnim kierunku strategicznym.

Teraz sytuacja uległa radykalnej zmianie. Nie jest potrzebne nam duże, ciężkie zgrupowanie operacyjne w postaci frontu. Musimy

mieć wojsko składające się z mniejszych, ale wysoce mobilnych zgrupowań, zdolnych ponadto do działania na różnorodnych kierunkach zagrożenia. Wiele przemawia za tym, że w wojskach lądowych zamiast ociążonej struktury armijno-dywizyjnej bardziej odpowiednia dla naszych warunków powinna okazać się struktura korpuśna na poziomie operacyjnym i struktura brygadowa oraz batalionowa na poziomie taktycznym. Dyskusje na ten temat trwają, prowadzone są badania i doświadczenia podczas ćwiczeń. O ile przejście na strukturę korpuśną może nastąpić stosunkowo łatwo, to zmiany na szczeblach taktycznych muszą trwać niewątpliwie dłużej. Łączą się one bowiem silnie z koniecznością zmian w wyposażeniu technicznym.

Wojsko Polskie składać się będzie z trzech rodzajów sił zbrojnych:

wojsk lądowych, sił powietrznych oraz marynarki wojennej /zał nr 4/. Przewiduje się podział obszaru kraju na cztery okręgi wojskowe oraz stopniowe doprowadzanie do w miarę równomiernego rozmieszczenia wojsk na obszarze kraju. Oznacza to praktycznie wzmocnienie wschodnich okręgów wojskowych, tj. Warszawskiego i Krakowskiego.

Wszystkie rodzaje sił zbrojnych składać się będą z dwóch części:

- wojska operacyjne - składające się z jednostek wojskowych wyposażonych w najlepszy sprzęt bojowy /objęty limitami porozumień wiedeńskich/, o wysokim stopniu uzawodowienia;

- wojska obrony terytorialnej - liczące w czasie pokoju ok. 20%, a w czasie wojny ok. 50% całości sił zbrojnych - wyposażone przede wszystkim w lekką broń przeciwpancerną, przeciwlotniczą i strzelecką.

Planujemy utworzenie nowego jakościowo komponentu sił zbrojnych w postaci tzw. Sił Szybkiego Reagowania /czy też wojsk

pierwszej gotowości/. Utworzenie ich traktowane jest obecnie jako zadanie priorytetowe. Ma to być awangardowe zgrupowanie Wojska Polskiego o pełnym ukompletowaniu, najwyższym stopniu gotowości i zdolności bojowej, w dużym stopniu uzawodowione / służba zawodowa i kontraktowa/. Siły Szybkiego Reagowania przeznaczone byłyby do natychmiastowego działania w każdym miejscu i na każdym kierunku, samodzielnego przeciwstawienia się niespodziewanym lokalnym zagrożeniom, stworzenia warunków do rozwinięcia sił głównych, działania jako odwód strategiczny Naczelnego Dowódcy w czasie wojny oraz udziału w misjach pokojowych i ekspedycjach zbrojnych w składzie sił międzynarodowych. Zakładamy, że Siły Szybkiego Reagowania składać się będą z Brygady Desantowo-Szturmowej /w przyszłości - Brygady Powietrzno-Zmechanizowanej/ 1-2 lekkich brygad zmechanizowanych, pułku śmigłowców bojowych, niezbędnych jednostek dowodzenia i rozpoznania oraz wsparcia i zabezpieczenia.

Nadzwyczaj trudnym zadaniem, jakie oczekuje nas w latach dziewięćdziesiątych, będzie modernizacja techniczna sił zbrojnych. Obecny stan techniczny wojska oceniamy bardzo krytycznie. W dużej mierze mamy uzbrojenie przestarzałe, o nie najlepszej jakości. Ponadto, stosownie do przewidywanych dawniej w ramach Układu Warszawskiego zadań operacyjnych, jest to występujące w znacznych ilościach uzbrojenie ciężkie, uderzeniowe.

Zgodnie z ustaleniami wiedeńskiej konferencji rozbrojeniowej Polska może posiadać:

- 1730 czołgów;
- 2150 transporterów opancerzonych /w tym 1700 bojowych wozów piechoty/;
- 1610 jednostek artyleryjskich o kalibrze ponad 100mm;
- 130 śmigłowców uzbrojonych w broń raketową;
- 460 samolotów bojowych.

Oznacza to w sumie konieczność zredukowania mniej więcej o połowę podstawowych typów uzbrojenia. Równocześnie z redukcją powinniśmy dokonać reorientacji technicznej naszych sił zbrojnych. Jej myślą przewodnią powinno być przekształcanie dotychczasowej ciężkiej armii, dostosowanej do prowadzenia wielkich, wyniszczających bitew w ramach potężnych, koalicyjnych operacji w wojsko lekkie, wysoce mobilne, zdolne do manewrowego działania samodzielny i niewielkimi zgrupowaniami na znacznej przestrzeni. Aby to osiągnąć będziemy musieli w latach dziewięćdziesiątych, oprócz planowanych redukcji ilościowych, sukcesywnie zastępować również pozostałe ciężkie uzbrojenie środkami walki charakteryzującymi się przede wszystkim dużą manewrowością i precyzją rażenia. Niezbędne będzie istotne zwiększenie potencjału środków walki radioelektronicznej.

Jednym z kierunków tego rodzaju modernizacji technicznej Wojska Polskiego powinno być np. w wojskach lądowych sukcesywne zastępowanie znacznej liczby czołgów śmigłowcami. Osobiście bowiem uważam, że nawet nie w pełni doskonale śmigłowce są nam bardziej potrzebne od czołgów. Przekonanie takie wynika z analizy możliwych w przyszłości zadań operacyjnych naszych sił zbrojnych oraz warunków ich wykonywania. Prowadzić to będzie ponadto do pożądanego przekształcenia wojsk lądowych w powietrzno-lądowe.

Podstawową dziedziną działalności sił zbrojnych w czasie pokoju jest szkolenie. Ma ono na celu przygotowanie się dowództw i wojsk do realizacji zadań w czasie wojny. Główne zadania szkoleniowe dla rodzajów sił zbrojnych i okręgów wojskowych powinny być ustalane na corocznej strategicznej grze wojennej prowadzonej przez zwierzchnika sił zbrojnych. Kierując się w pełni zasadami KBWE dotyczącymi budowy zaufania wojskowego / powiadamianie o manewrach, zapraszanie obserwatorów, przyjmowanie inspekcji itp/

dążymy do międzynarodowej jawności praktyki szkoleniowej oraz minimalizowania częstotliwości i długotrwałości dużych manewrów wojskowych.

Strategiczne rozwijanie sił zbrojnych na czas zagrożenia i wojny może odbywać się stopniowo /selektywnie/ lub jednocześnie /całościowo/. Zależnie od rodzaju i skali zagrożenia siły zbrojne mogą być mobilizacyjnie rozwinięte do 3-4 krotnej wielkości czasu pokojowego.

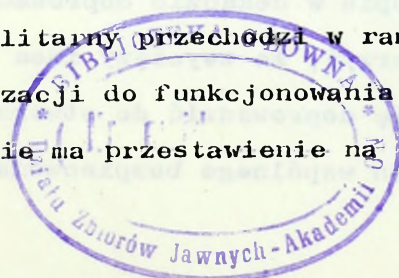
2. Pozamilitarne ogniwa obronne

Zgodnie z powinnościami konstytucyjnymi zadania obronne spoczywają na wszystkich, także pozamilitarnych ogniwach systemu państwowego, jak również niepaństwowych organizacjach politycznych, gospodarczych, społecznych, religijnych. Podstawą siły obronnej kraju jest świadomość obronna każdego obywatela kształtowana w rodzinie, szkole, pracy i we wszystkich sferach działalności publicznej.

Najważniejsze zadania obronne w czasie pokoju realizują polityczne, gospodarcze i administracyjne struktury państwowe. Dotyczy to w szczególności polityki zagranicznej, wywiadu, produkcji i zakupów uzbrojenia i sprzętu wojskowego, ochrony wewnętrznej ludności i struktur państwowych, w tym obrony cywilnej, oraz powszechnego szkolenia obronnego społeczeństwa.

Pozapaństwowe organizacje polityczne, gospodarcze i społeczne w czasie pokoju spełniają szczególną rolę w kształtowaniu świadomości obronnej Polaków oraz w powszechnym szkoleniu obronnym społeczeństwa.

Na czas zagrożenia i wojny podobnie jak siły zbrojne, również cały sektor pozamilitarny przechodzi w ramach selektywnej lub całościowej mobilizacji do funkcjonowania w reżimie wojennym. Szczególne znaczenie ma przedstawienie na tory wojenne całej

/państwowej i pozapaństwowej/ gospodarki oraz administracji.

Kierowanie obronnością państwa w czasie pokoju sprawują wszystkie organa władzy i administracji państwowej stosownie do przypisanych im konstytucyjnie i ustawowo kompetencji i obowiązków, zapewniając tworzenie i utrzymanie na niezbędnym poziomie potencjału obronnego państwa.

W razie narastania zagrożenia wojennego rozwija się stopniowo /selektywnie/ lub jednocześnie /całościowo/ wojenny system kierowania państwem. Najwyższym strategicznym ośrodkiem decyzyjnym w czasie zagrożenia i wojny jest prezydent. Premier odpowiada za całość wewnątrzsystemowych funkcji państwa, a zwłaszcza za: organizację wsparcia i obsługi sił zbrojnych przez sektor pozamilitarny / odpowiedzialne - Ministerstwo Obrony Narodowej/; ochronę ludności i struktur państwa /odpowiedzialne - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych/; organizowanie zaspokajania materialnych i duchowych potrzeb ludności / pozostałe resorty i wojewodowie/.

Z chwilą rozwijania wojennego systemu kierowania państwem powoływany jest Naczelnny Dowódca WP. Sprawuje on strategiczne dowodzenie siłami zbrojnymi przy pomocy Sztabu Generalnego WP. Naczelnemu Dowódcy podlegać będą dowódcy związków operacyjnych i samodzielnych związków taktycznych sił lądowych, powietrznych i morskich.

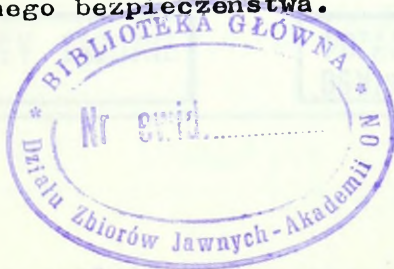
ZAKOŃCZENIE

Kończąc swój referat chciałbym podkreślić, że w Polsce z ogromną nadzieją oczekujemy pozytywnego rozwoju sytuacji polityczno-militarnej w Europie w dekadzie doprowadzającej nas do XXI wieku. Chcemy wierzyć, że zwycięży idea współpracy. Mamy nadzieję, że uda się doprowadzić do stworzenia skutecznego euroatlantyckiego systemu wspólnego bezpieczeństwa. Zdajemy sobie

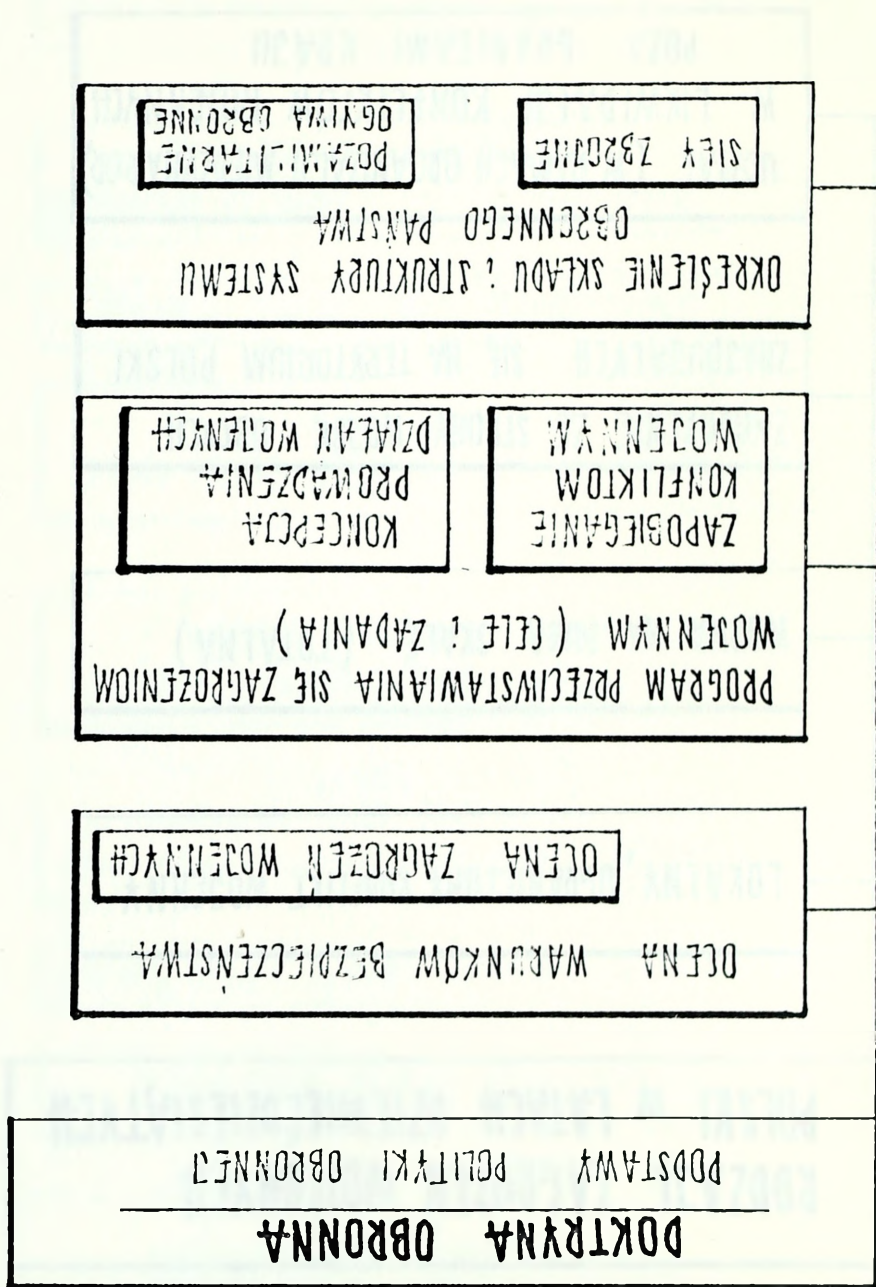
jednak sprawę z tego, że nie będzie to zadanie łatwe. Musimy liczyć się z wieloma trudnościami i zakłóceniami, które mogą mieć swe źródła niestety głównie w Europie Środkowej i Wschodniej.

Dotychczasowy i przewidywany w przyszłości rozwój sytuacji w Europie zmienia charakter zagrożenia bezpieczeństwa naszego kraju i wymaga istotnej przebudowy naszego systemu bezpieczeństwa, w tym sił zbrojnych. Strategicznym drogowskazem tej przebudowy czynimy włączenie się w przyszłościowy euroatlantycki system wspólnego bezpieczeństwa. Jednocześnie, w czasie dochodzenia do tego systemu, musimy utrzymywać stałą zdolność obronną odpowiednio do zmieniających się warunków strategiczno-politycznych i operacyjnych w naszym najbliższym otoczeniu, tj. w Europie Środkowo-Wschodniej. Musimy m.in. utrzymywać wojsko zdolne przeciwstawić się ewentualnym zagrożeniom militarnym. Będzie to musiało być wojsko mniej liczne, ale bardziej sprawne bojowo, o elastycznych strukturach organizacyjnych, z nowocześniejszym uzbrojeniem.

Będzie to też musiało być wojsko coraz bardziej otwarte na szerokie i wszechstronne więzi międzynarodowe. Oczekujemy dalszego poszerzania międzynarodowych kontaktów Wojska Polskiego. Ma to bowiem szczególne znaczenie dla budowy zaufania i umacniania poczucia wzajemnego bezpieczeństwa.

1. STRUKTURA DOKTRYNY OBRONNEJ

2. TYPOLOGIA ZAGROZEŃ WOJENNYCH

UDZIAŁ (W RAMACH ORGANIZACJI MIĘDZYNAROD) W LIKWIDACJI KONFLIKTÓW WOJENNYCH POZA GRANICAMI KRAJU

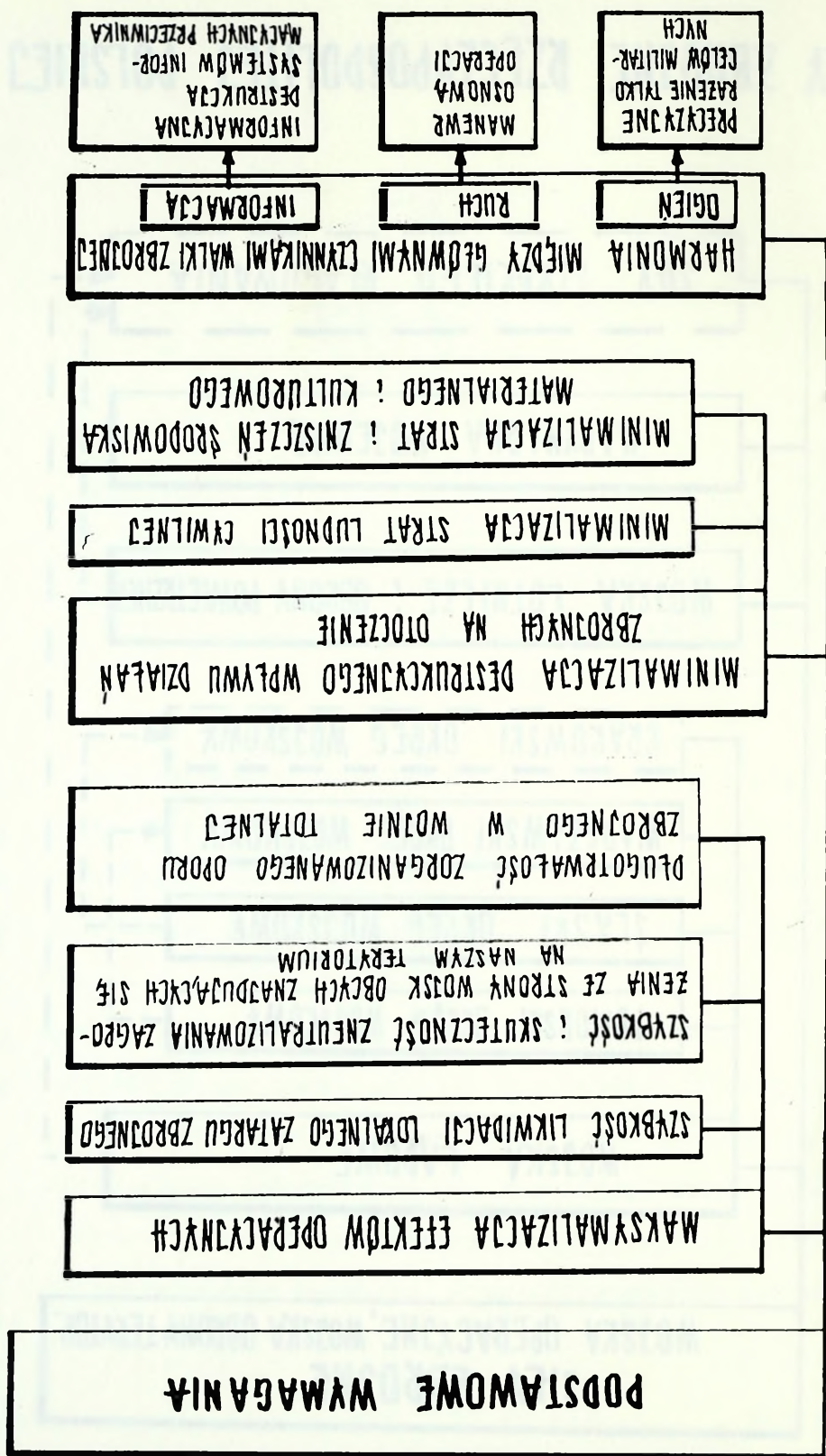
ZAGROZENIE ZE STRONY WOJSK OBCYCH ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA TERYTORIUM POLSKI

WOJNA NA DUŻĄ SKALĘ (TOTALNA)

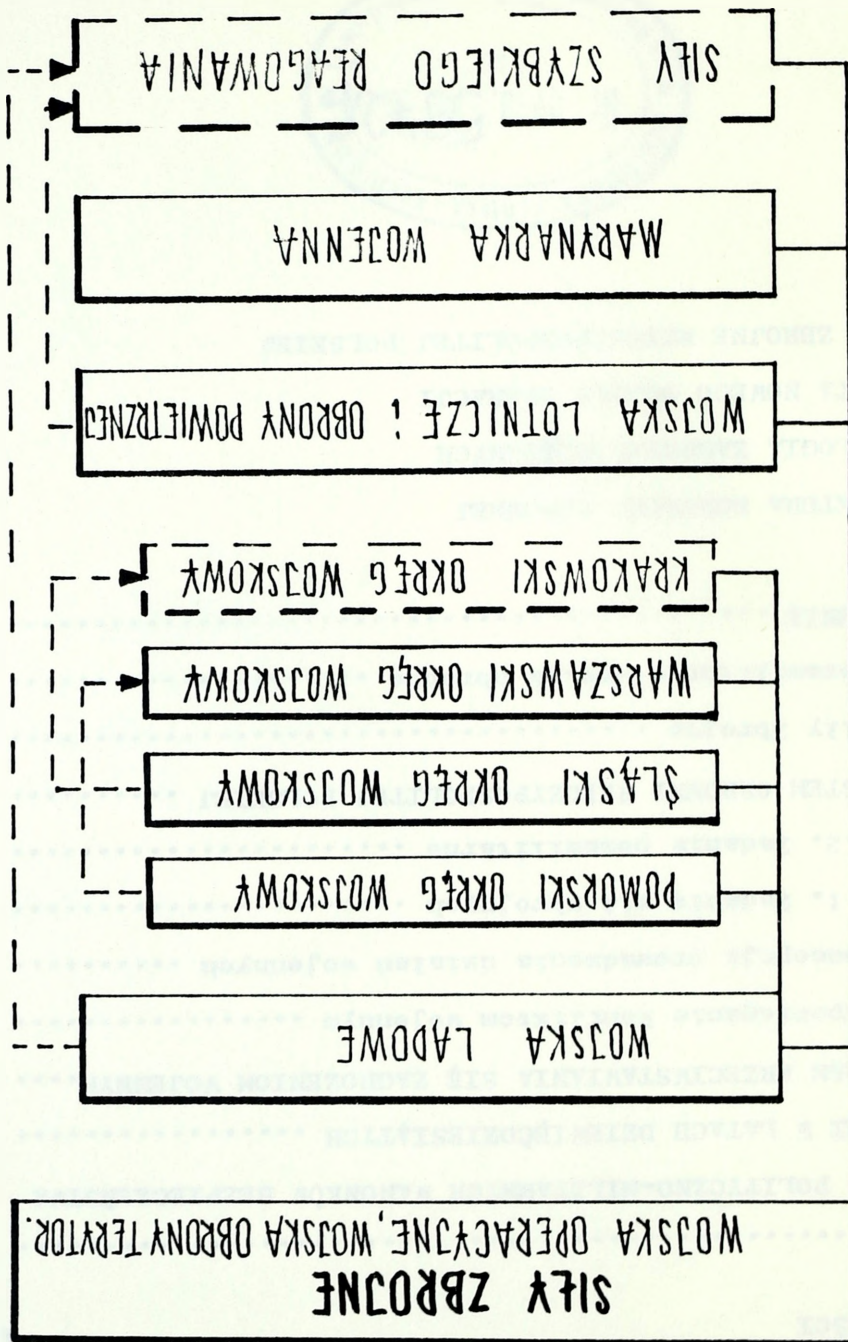
LOKALNY, OGRANICZONY KONFLIKT WOJENNY

RODZAJE ZAGROZEŃ WOJENNYCH
POLSKI W LATACH DZIEWIĘCZYSIĄTYCH

3. ISTOTA NOWEGO MODELU OPERACJI

4. SILE ZBRONNE RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

SPIS TREŚCI	str
WSTĘP.....	3
I. OCENA POLITYCZNO-MILITARNYCH WARUNKÓW BEZPIECZEŃSTWA POLSKI W LATACH DZIEWIĘDZIESIĄTYCH	5
II. PROGRAM PRZECIWSTAWIANIA SIĘ ZAGROŻENIOM WOJENNYM....	8
1. Zapobieganie konfliktom wojennym	8
2. Koncepcja prowadzenia działań wojennych	11
2.1. Zadania sił zbrojnych	11
2.2. Zadania pozamilitarne	15
III. SYSTEM OBRONNY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ	16
1. Siły Zbrojne	16
2. Pozamilitarne ogniwa obronne	21
ZAKOŃCZENIE	22
SZKICE	
1. STRUKTURA DOKTRYNY OBRONNEJ	
2. TYPOLOGIA ZAGROŻEŃ WOJENNYCH	
3. ISTOTA NOWEGO MODELU OPERACJI	
4. SIŁY ZBROJNE RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ	

